

Debat over de mondiale gezondheidsstrategie

Position paper

April 2024

Aanstaande donderdag 4 april debatteert u over de mondiale gezondheidsstrategie (2023 - 2030), die op verzoek van de Tweede Kamer ontwikkeld werd. Als Dutch Global Health Alliance, een verband van 20 Nederlandse NGO's op het vlak van mondiale gezondheid, waren we nauw betrokken bij de totstandkoming van de strategie. Verschillende leden van de alliantie zijn ook onderdeel van de Dutch Global Health Hub, en denken zodoende mee over de uitvoering van de strategie.

In deze positie-paper gaan we ten eerste in op het belang van investeringen in mondiale gezondheid om de uitvoering van de strategie te kunnen veiligstellen. **Investerings in mondiale gezondheid zijn namelijk: 1) in Nederlands eigenbelang, 2) bewezen effectief, en 3) bij uitstek een gebied waarop Nederland expertise heeft en goed in is.** Ten tweede geven we graag een aantal concrete suggesties mee om de uitvoering van de strategie te versterken.

1. Waarom moet Nederland investeren in mondiale gezondheid?

1.1. Investeren in mondiale gezondheid is in Nederlands eigen belang

Investeren in mondiale gezondheid is belangrijk, juist ook vanwege het Nederlandse eigen belang. **Ziektes stoppen namelijk niet aan landsgrenzen.** Denk hierbij aan de eerder genoemde ernstige dreiging van antimicrobiële resistentie, maar ook de COVID-19-pandemie. Die kostte de Nederlandse economie naar schatting 65 miljard euro. Nederland committeert zich aan de Sustainable Development Goal 3 over goede gezondheid uit internationale solidariteit, juist ook omdat mondiale gezondheidsbedreigingen ons raken op sociaal en economisch niveau.

Bovendien zijn landen in het globale zuiden, mede dankzij Nederlandse inzet, opgeschoven richting grotere economische zelfstandigheid. Nederlandse investeringen in publieke (zorg)programma's en het opbouwen van een wederkerige handelsrelatie dragen bij aan stabiliteit in de regio en het tegengaan van conflicten. **Ze leggen de grondvoorwaarden voor economische ontwikkeling zoals een goede gezondheid onder de bevolking. Nederland verdient een derde van zijn inkomen in het buitenland.** Stabiliteit en economische groei in ontwikkelingslanden zijn in het belang van Nederland

Investeren in mondiale gezondheid gaat niet alleen over het tegengaan van risico's voor de Nederlandse gezondheid en economie, maar ook over het creëren van kansen. De ODA-uitgaven aan mondiale gezondheid dragen namelijk bij aan de innovatieve infrastructuur in Nederland, bijvoorbeeld door samenwerking, kennisuitwisseling en investeringen in Product Development Partnerships (PDP's), die ook op verzoek van de Kamer vernieuwd zijn.

1.2 Investerings in mondiale gezondheid zijn bewezen effectief

Mede dankzij Nederlandse bijdragen aan mondiale gezondheidsfondsen (waaronder GAVI, Global Fund en Global Financing Facility) hebben tientallen miljoenen mensen in lage- en middeninkomenslanden wereldwijd nu toegang tot malarianetten en hiv-medicatie, en kunnen kinderen gevaccineerd worden tegen veel voorkomende kinderziekten. Het Global Fund schat dat men met elke dollar die er geïnvesteerd wordt 31 dollar aan gezondheids- en economische winst terugverdient. Datzelfde fonds redde sinds haar oprichting ruim 59 miljoen mensenlevens.

In het verleden leidden investeringen in mondiale gezondheid bovendien tot de (bijna) volledige uitroeiing van pokken en polio, waardoor veel menselijk leed is voorkomen. Deze inspanningen, samen met mondiale investeringen in voeding, water en hygiëne en zorg zorgden voor een forse daling van het kindersterftecijfer. Het aantal kinderen dat stierf voor het bereiken van de 5-jarige leeftijd daalde in lage en middeninkomenslanden van 15% in 1980 tot 4,4% in 2021. De indrukwekkende verworvenheden waren ondenkbaar geweest zonder de investeringen van landen als Nederland in mondiale gezondheid.

1.3. Doen waar Nederland goed in is

Nederland heeft een sterke reputatie op het vlak van innovaties in basisgezondheidszorg, Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR), mondiale gezondheid en in de Topsector Life Sciences & Health. Nederland was niet alleen een gidsland op het gebied van de mondiale hiv- en tuberculosebestrijding, maar draagt onmiskenbaar bij aan pandemische paraatheid en het tegengaan van antimicrobiële resistentie (AMR). AMR wordt gezien als een van de grootste gezondheidsuitdagingen met verstrekende gevolgen voor de Nederlandse volksgezondheid. Resistentie tegen antibiotica groeit namelijk wereldwijd, wat op termijn de behandeling van basale ziektes in gevaar zou kunnen brengen.

Dankzij de Nederlandse bijdragen aan de WHO en belangrijke financiers van gezondheidssystemen (Wereldbank en het Global Fund voor AIDS, TB, and Malaria) heeft Nederland een plek aan tafel om onze expertise in te brengen en mede-sturing te geven aan de mondiale gezondheid infrastructuur. Dit wordt internationaal ook erkend. Denk hierbij aan de Nederlandse rol als vice-voorzitter van het onderhandelingsteam (INB) van het pandemisch verdrag.

2. Hoe kan de mondiale gezondheidsstrategie versterkt worden? Van woorden naar daden

2.1. Versterk de implementatie van de strategie

De wereld staat voor heel wat uitdagingen die de grenzen overstijgen. De klimaatcrisis, pandemieën en resistentie tegen antibiotica zijn belangrijke voorbeelden. Mondiale afspraken en investeringen kunnen hier een gamechanger zijn, maar die werken alleen als landen de afgesproken inzet financieel en diplomatiek ondersteunen. **De Nederlandse inzet op het vlak van mondiale gezondheid staat of valt bij een sterke implementatie.** Wij roepen daarom de Tweede Kamer op om de implementatie van de strategie te versterken. Het is hierbij van belang dat VWS en BuZa nauw samenwerken met partners aan een implementatieplan met indicatoren die meetbaar en dus evalueerbaar zijn én dat de Kamer zelf nauw betrokken blijft bij de uitvoering.

Daarom vragen wij de Tweede Kamer om het volgende te doen:

1. Roep het ministerie VWS op tot het verhogen van de non-ODA bijdrage aan de strategie om financiële en inhoudelijke verantwoordelijkheden beter te delen.
2. Roep het kabinet op om aan een uitvoeringsagenda te werken met concrete kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren die monitoring en evaluatie van de strategie mogelijk maken.
3. Verzoek een jaarlijkse voortgangsrapportage die de Tweede Kamer in staat stelt nauw betrokken te blijven bij de uitvoering van de strategie.

2.2 Toegang tot gezondheid

Voor veel ziektes bestaat medicatie, maar is die niet toegankelijk voor de mensen die het het meest nodig hebben wegens hoge medicijnprijzen. Het intellectuele eigendomsrecht en daaropvolgende monopoliepositie van farmaceutische bedrijven dragen bij aan hoge medicijnprijzen en bestendigen zo gebrekkige toegankelijkheid tot medicatie. **Een concrete maatregel om toegang tot medicatie te vergroten is voorwaarden stellen aan overheids geld voor geneesmiddelenonderzoek.** Deze voorwaarden moeten gaan over transparantie, onderzoekskosten, prijzen en intellectuele eigendomsrechten. Als de overheid publiek geld investeert in medische innovatie zouden de innovaties ook publiekelijk beschikbaar moeten zijn.

Het versterken van gezondheidssystemen moet zich richten op Universal Health Coverage (UHC), waarbij elke burger toegang heeft tot gezondheidszorg (rijk, arm, jong, oud, ziek, gezond). In de strategie worden vaak publiek-private samenwerkingen genoemd om UHC te versterken. **Hierbij is het belangrijk om alert te zijn dat deze publiek-private samenwerkingen een aanvulling zijn op de publieke gezondheidszorg zonder deze te verstoren.** Met goede regelgeving gericht op gelijkheid en het behalen van UHC kan dat risico verholpen worden.

Daarom vragen wij de Tweede Kamer om het volgende te doen:

1. Roep het kabinet op om zich nadrukkelijker uit te spreken voor eerlijke toegang tot medicatie, onder meer door duidelijke voorwaarden te stellen aan overheids geld voor geneesmiddelenonderzoek.
2. Roep het kabinet op om publiek-private samenwerkingen in de zorg alleen toe te passen mits omkaderd door goede regelgeving en als de samenwerkingen aantoonbaar ten goede komen aan het behalen van SDG3 (UHC).

Wie wij zijn

De Dutch Global Health Alliance is een netwerk van in Nederland gevestigde organisaties die zich inzetten voor mondiale gezondheidszorg. Met onze leden gebruiken we onze uiteenlopende expertises en kennis om advocacy-activiteiten te coördineren en Nederlandse beleidsvorming rondom mondiale gezondheid te informeren.

Contact

www.dutchglobalhealthalliance.org
secretariat@dutchglobalhealthalliance.org